

Koncepcja I etapu zagospodarowania historycznej ruiny zamku w Ząbkowicach Śląskich

Obiekt:

Zamek w Ząbkowicach Śląskich
AM xxx, nr dz. 35, obręb Ząbkowice Śląskie

Inwestor:

Urząd Miasta Ząbkowice Śląskie
ul. 1 Maja 15,
57-200 Ząbkowice Śląskie

Jednostka projektowa:

Autorska Pracownia arch. Macieja Małachowicza
ul. Orłowskiego 11, 51-637 Wrocław
tel. (071) 345 26 54

Autor:

dr inż. arch. Maciej Małachowicz
nr upr. 88/81/WBPP, 383/82/WBPP,
mgr inż. arch. Rafał Karnicki
mgr inż. arch. Anna Małachowicz

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Maciej Małachowicz'.

Współpraca:

mgr inż. Dorota Lawenda
Małgorzata Oleśkowska

Wrocław X 2011

Część opisowa – architektura

1. Założenia projektowe

Na przyjęty zakres I etapu adaptacji wpływa wiele czynników takich jak stan rozpoznania wartości kulturowych obiektu, ich zagrożenia, stan i potrzeby zabezpieczenia konstrukcji, w tym ograniczona możliwość użytkowania wewnątrz ze względu na duże zawilgocenie murów. Powiązania komunikacyjne umożliwiają optymalne wykorzystanie obiektu jak i dalsze etapy jego adaptacji.

2. Powiązania z istniejącą i projektowaną infrastrukturą oraz stopień skuteczności zabezpieczenia przed zalewaniem przez opady atmosferyczne

W I etapie przyjęto zabezpieczenie i zagospodarowanie kubatur części wejściowej zamku – 4 nadziemnych kondygnacji wieży bramnej z odtworzeniem klatki schodowej, zadaszeniem całości i stworzeniem na dachu tarasu widokowego.

W górnej piwnicy wieży przewidziano sanitariat, przedsionek i pomieszczenie gospodarcze.

W parterze hall komunikacyjny – przejezdny oraz pomieszczenie dla ochrony i punkt informacji.

Piętra 1,2,3 – sale wielofunkcyjne, ekspozycyjne z ekspozycją wewnątrz i detalu malarskiego i kamieniarskiego. Dodatkowo na 1-szym piętrze odtworzony zostanie kominek oraz taras widokowy w północną część skrzydła.

Z poziomu 3-ciego piętra kręcona, meblową klatka schodową będzie można wyjść na dach – taras widokowy z przeszklonym pawilonem.

Przewiduje się zagospodarowanie na ekspozycję – trasę turystyczną piwnic skrzydła wschodniego. Wymaga to odpowiedniego zamknięcia oraz poprawienia schodów w części południowej. Piwnice nie będą ogrzewane. Wprowadzone zostanie oświetlenie elektryczne.

Wprowadzona klatka schodowa pozwoli w przyszłości na skomunikowanie pomieszczeń adaptowanych w kolejnych etapach.

Dziedziniec zostanie zniwelowany. Przewiduje się usunięcie istniejącej kamienno betonowej sceny oraz przywrócenie studni. Przewidziano czasowo zwirową nawierzchnię z możliwością ekspozycji rzutów filarów arkad krużganka.

Dodatkowo przewidziano związanie ściągami na osi p1n – p1d i wsch – zach 1cian skrzydła zachodniego.

Wstępnie przewidywane są kolejne etapy rewaloryzacji:

Etap II

- przywrócenie dachu i stropów nad parterem i I-szym piętrem południowej części skrzydła wschodniego
- uzupełnienie obwodu i sklepienia basteji p1d – wsch
- przywrócenie klatki schodowej basteji w elewacji południowej

Pozwoli to wyeksponować renesansowe freski we wnękach okien i stworzyć duże sale ekspozycyjne i wielofunkcyjne. Dla potrzeb tego etapu przewidziano zabezpieczenie ceglanych sklepień parteru skrzydła południowego i wprowadzenie tam bloku sanitarnego. Taki duży zakres adaptacji będzie wymagał docelowo rozwiązania ogrzewania pomieszczeń.

Etap III

- rewaloryzacja wieży zegarowej z komunikacją pionową i hełmem z galerią widokową

W tym etapie możliwe jest uzupełnienie wykuszy elewacji południowej a także przekrycie dachem i adaptacja skrzydła południowego na cele muzealne.

W skrzydle północnym oraz północnych partiach skrzydeł wschodniego i zachodniego możliwe jest również wprowadzenie funkcji komercyjnych – hotelu lub centrum konferencyjno – hotelowego. Możliwe będzie równoległe adaptowanie piwnic skrzydła wschodniego na cele gastronomii. Takiej inwestycji powinno towarzyszyć uporządkowanie terenu fosy suchej, północnej. Proponowany jest tu ogród geometryczny o formach włoskich oraz uporządkowanie muru i skarpy od strony posesji przy ul. Krzywej. Możliwe jest zlokalizowanie u podnóża muru skarpy dodatkowej niskiej części hotelowej wtopionej w skarpe.

Część muzealno – ekspozycyjna pozostanie w wieży w skrzydle wschodnim w jego części południowej. Możliwe jest też stopniowe adaptowanie na ten cel pozostałej części skrzydła południowego.

Założeniem podstawowym adaptacji ma być, obok zabezpieczenia zabytkowej substancji zamku, zachowanie w bryle i elewacji estetyki zabytkowej ruiny. Dotyczy to zwłaszcza skrzydła północnego,

zachodniego i północnej części skrzydła wschodniego. Wyjątkiem może być wieża zegarowa dziedzińca posiadająca zachowane tynkowe kwadry oraz boniowanie narożników. W wypadku tej wieży, wyjątkowej z punktu widzenia krajobrazowej panoramy zamku, warto w przyszłości rozważyć przywrócenie hełmu. Możliwe jest też przywrócenie tarczy zegarowej.

3. Opis etapu I

Piwnice

Projekt przewiduje w piwnicach funkcje ekspozycyjne. Kamienne sklepienie piwnic posiadają w części wschodniej współczesną, kamienną posadzkę (pom.....). Projekt przewiduje oczyszczenie tych piwnic, wymianę izolacji przeciwwodnej sklepień oraz korekty wejścia w skrzydle północnym i schodów oraz zamknięcia w skrzydle południowym.

Piwnice uzyskają oświetlenie elektryczne.

Pod wieżą bramną znajduje się górna kondygnacja piwnic (pom...), która zostanie przeznaczona na pomieszczenie sanitarne dostępne z przejazdu pod wieżą oraz z południowej części skrzydła wschodniego. Pomieszczenie posiada wentylację. Zaopatrzone zostanie w instalację elektryczną oświetlenia i grzewczą oraz instalację wodno – kanalizacyjną.

Wieża Bramna

W parterze Wieży Bramnej przywrócona zostanie arkada i sklepienie antresoli, wzmocnione zostanie ceglano sklepienie nad przejazdem. Na cele ochrony obiektu oraz informacji zostaną zaadaptowane pomieszczenia parteru (pom. nr...).

Przewiduje się odtworzenie klatki schodowej przykrytej pulpitowym, jednospadowym dachem. Wykonane zostaną nowe, żelbetowe stropy nad 1,2 i 3 piętrem. Przewiduje się na etapie projektu wewnątrz wykonanie kopii renesansowego stropu profilowanego, podwieszanego pod strop 1 piętra. Sala 1 piętra – sala wielofunkcyjna, przewidywane uzupełnienie i udrożnienie kominka, wprowadzenie stylowej stolarki drzwiowej i okiennej oraz konserwację renesansowych i średniowiecznych malowideł.

Dziedziniec

Proponowane jest usunięcie kamiennie – betonowej sceny – podestu oraz odsłonięcie, udrożnienie i wyeksponowanie studni zamkowej.

W miejscu obecnej sceny należy przewidzieć możliwość czasowego ustawienia lekkiej segmentowej konstrukcji, możliwej do szybkiego montażu i demontażu.

Nawierzchnia dziedzińca powinna być ...

W trakcie prac niwelacyjnych należy przewidzieć sondáže archeologiczne w celu ustalenia lokalizacji filarów arkad dziedzińca (wzdłuż skrzydła wschodniego i południowego). Możliwa ich ekspozycja w ruinie w terenie.

Nawierzchnia dziedzińca tymczasowa, żwirowa do czasu zakończenia pełnych badań archeologicznych i założenia docelowej infrastruktury w tym drenażu. Podobne rozwiązanie przyjęto na dziedzińcu Wawelu.

Drzewo w pld – zach narożniku pozostanie.

4. Zestawienie powierzchni

Lp	funkcja	Powierzchnia [m ²]
piwnice		
01/1	trasa turystyczna/ ekspozycja	~ 200
01/2	trasa turystyczna/ ekspozycja	52
01/3	trasa turystyczna/ ekspozycja	172
01/4	trasa turystyczna/ ekspozycja	67
na kondygnacji : 491		
górną piwnicą pod wieżą		
01a/1	przedsionek	12
01a/2	sanitariat	2,4
01a/3	pom. pomocnicze	39,5
na kondygnacji : 53,9		
parter		
1/1	przejazd - hall	52,4
1/2	hall	20,8
1/3	pom. pomocnicze	21,5
1/4	pom. pomocnicze	6,9
1/5	pom. obsługi	7,2
1/1K	klatka schodowa	8,4
na kondygnacji : 117,2		

antresola		
1a/K1	klatka schodowa	8,5
1a/1	antresola	20,8
na kondygnacji : 29,3		
I-sze piętro		
2/K1	klatka schodowa	28,5
2/1	pom. ekspozycyjne	48
2/2	pom. ekspozycyjne	49,2
na kondygnacji : 125,7		
II-gie piętro		
3/K1	klatka schodowa	27
3/1	pom. ekspozycyjne	49,5
na kondygnacji :76,5		
III-cie piętro		
3a/K1	klatka schodowa	30,2
4/1	pom. ekspozycyjne	68
na kondygnacji :98,2		
Razem: 991,8		